

Instytut Pamięci Narodowej - Katowice

<https://katowice.ipn.gov.pl/pl3/aktualnosci/152570,Tobie-Polsko-hold-dla-powstanca-slaskiego-ppor-Franciszka-Wity-Rydultowy-21-pazd.html>
28.04.2024, 22:31

**„Tobie Polsko” – hołd dla powstańca śląskiego
ppor. Franciszka Wity – Rydułtowy, 21
października 2021**

21 października 2021 r. na cmentarzu w Rydułtowach przy ul. Spokojnej odbyła się uroczystość oznaczenia grobu powstańca śląskiego śp. ppor. Franciszka Wity znakiem pamięci „Tobie Polsko” zorganizowana przez Oddziałowe Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN w Katowicach.

W wydarzeniu udział wzięli: Bożena Wita i Iwona Nocoń – wnuczki powstańca – wraz z rodzinami, Krzysztof Jędrośka – sekretarz miasta Rydułtowy, ks. Piotr Makosz – proboszcz parafii Matki Bożej Uzdrawienia Chorych w Rydułtowach – Orłowcu, poczet sztandarowy Straży Miejskiej z Rydułtów oraz młodzież z Szkoły Podstawowej nr 1.

Uroczystość poprowadził Jan Kwaśniewicz – naczelnik Oddziałowego Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN w Katowicach. Po przywitaniu gości przybliżył zgromadzonym genezę akcji „Powstańcy to wiara, nadzieja i cud! Ocalmy groby powstańców śląskich od zapomnienia” i symbolikę znaku „Tobie Polsko”, a także przedstawił postać śp. Franciszka Wity i dokonał oznaczenia grobu. Następnie modlitwę przeprowadził ks. proboszcz Piotr Makosz. Na koniec głos zabrała Bożena Wita, który podziękowała za zorganizowanie uroczystości.

Śp. Franciszek Wita urodził się 3 lipca 1903 r. w Radlinie. Wziął udział w II i III powstaniu śląskim jako żołnierz 1 kompanii 5 pułku rybnickiego. Uczestniczył w walkach pod Rzuchowem, Raciborzem, Markowicami, Nędzą i Górą Świętej Anny. Po powstaniach był członkiem Związku Powstańców Śląskich. Za zasługi odznaczony Śląskim Krzyżem Powstańczym oraz Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski. Zmarł 11 czerwca 1972 r. w Rydułtowach.

Akcja oznaczania grobów znakiem pamięci opracowanym przez Oddziałowe Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN w Katowicach rozpoczęła się 5 lipca 2021 r w dzień setnej rocznicy zakończenia III powstania śląskiego. Znak pamięci „Tobie Polsko” ma formę proporzycyka o rozmiarach ok. 20 x 8 cm wykonanego z porcelany nagrobnej. Umieszczono na nim inwokację „Tobie Polsko”, pod którą znajduje się wizerunek orła otoczonego datami powstań, a poniżej napisy „Grób Powstańca Śląskiego” i „Instytut Pamięci Narodowej”. Proporzec jest wzorowany na sztandarze powstańczym „Tobie Polsko”, który wykonano na początku 1920 r. w pracowni przy redakcji „Katolika” w Bytomiu i który obecnie znajduje się w zbiorach Muzeum Czynu Powstańczego w Górze Św. Anny. Muzeum posiada także fotografię z uroczystości upamiętniającej uchwalenie Konstytucji 3 Maja, która przedstawia pochód mieszkańców wsi Osiek (pow. strzelecki, woj. opolskie) z tymże sztandarem niesionym przez A. Szulca do Rozmierzy. Uroczystości te obchodzono na całym Górnym Śląsku w niedzielę 2 maja 1920 r. i były to pierwsze legalne obchody tej rocznicy na tym terenie. Dzięki postanowieniom artykułu 88 Traktatu Wersalskiego o przeprowadzeniu plebiscytu, dla zapewnienia jego bezstronności, w lutym 1920 r. obszar plebiscytowy wyłączono z państwa niemieckiego i poddano kontroli wojsk alianckich, a pełnię władzy przejęła na nim Międzysojusznicza Komisja Rządząca i Plebiscytowa Górnego Śląska z gen. Henri Le Rondem na czele. Umożliwiło to Polakom legalne demonstrowanie swoich dążeń i używanie symboli narodowych.

Znak pamięci „Tobie Polsko“.